

Prof. habil. dr. Alfonsui Kaziu SKRINSKAI – 75

Alfonsas Kazys Skrinska gimė 1934 m. liepos 6 d. Suvalkijoje, Marijampolės apskrities Klevinės kaime. Mokėsi Kaune ir 1953 m. baigęs Kauno 9-ąją vidurinę mokyklą (dabar Kauno jėzuitų gimnazija) įstojo į Kauno politechnikos instituto (dabar Kauno technologijos universitetas) Mechanikos fakultetą studijuoti pramonės šiluminę energetiką. 1958 m. baigė institutą ir įgijo inžinieriaus mechaniko šilumininko kvalifikaciją. Pradėjo dirbti jaunesniuju moksliniu bendradarbiu Lietuvos MA Energetikos ir elektrotechnikos institute (vėliau Fizikinių-techninių energetikos problemų, dabar – Lietuvos energetikos institutas). 1965 m. baigė aspirantūrą ir G. Kržižanovskio energetikos institute (ENIN, Maskvoje) apgynė disertaciją, jam buvo suteiktas technikos mokslų kandidato (dabar – daktaro) laipsnis. Su laboratorijos vadovu t. m. k. Juozu Stasiulevičiumi tyrė aktualią briaunuotų vamzdžių termoerodinamikos problemą. Remdamiesi sukauptais gausiais tyrimų duomenimis, drauge parengė ir 1974 m. paskelbė monografiją „Skersai aptekamų briaunuotų vamzdžių pluoštų šilumos atidavimas“ (Šiluminė fizika 6, rusų k.). Nagrinėjamos problemos aktualumu susidomėjo užsienio mokslininkai ir specialistai. Akad. A. Žukausko ir „Hemisphere Publishing Corporation“ leidyklos (JAV) gerbiamo direktoriaus dr. W. Begello nuoširdžia iniciatyva ji buvo išversta į anglų kalbą ir 1988 m. išleista JAV. Tai buvo penktasis „šiluminės fizikos“ monografijų serijos leidinys, išleistas anglų kalba. Monografiją redagavo žymus šiluminės fizikos specialistas, Anglijos mokslininkas prof. G. Hewittas. Apie šią knygą vėliau „Book Reviews“ rašė: „... tai viena iš naudingiausių ir gerai parašyta knyga šiluminės fizikos srityje...“. Ji gerai buvo įvertinta ir kitose recenzijose. Per šią knygą A. K. Skrinska tapo plačiai žinomumu tarptautinėje mokslo visuomenėje.

1966 m. A. K. Skrinska pradėjo dirbti Termoizoliacijos institute, pavaldžiame SSRS statybinių medžiagų pramonės ministerijai. Ten dirbo laboratorijos, skyriaus vedėju bei direktoriaus pavaduotoju. A. K. Skrinska, kaip žinomas specialistas, buvo pakviestas parengti vieną tarptautinio autorių kolektyvo rengiamą 6 tomų prof. A. Žukausko redaguojamo žinyno „Heat Exchanger Design Handbook“ skyrių. Šis žinynas 1983 m. išleistas JAV (šis skyrius atnaujintas 1997 m.). 1987 m. išverstas (pirmoji versija) į rusų kalbą, išleido leidykla „Energoatomizdat“. Visa tai liudija apie šio mokslinio-praktinio leidinio vertę.

Termoizoliacijos institute A. K. Skrinska įkūrė šiluminės technikos laboratoriją, kurioje su bendradarbiais kūrė ir tobulino eksperimentinę techniką, efektyviai naudojančią šiluminę energiją. Buvo sukurta statybinės keramikos deginimo sistema, įgalinanti sutaupyti apie 30 % kuro, pagerinti produkcijos kokybę.

Daug dėmesio buvo skiriama tiek keramikos džiovinimo bei deginimo procesų tyrimams, tiek mineralinės vatos plokščių terminio apdirbimo procesų tobulinimui. Apie tai byloja paskelbti moksliniai straipsniai ir apie 20 gautų išradimų autorių liudijimų.

Minėtus darbus, jų analizės ir tyrimo rezultatus A. K. Skrinska apibendrino habilitaciniame darbe „Energetinio efektyvumo didinimas šilumos mainų procesuose“, kurį apgynė 1994 m. Lietuvos energetikos institute (LEI). Jam buvo suteiktas habilituoto daktaro mokslinis laipsnis.

Praktinio pobūdžio darbai Termoizoliacijos institute iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo kviudė A. K. Skrinskai nuodugniau plėtoti mokslinę veiklą. Tuo metu teko spręsti daug įvairių gamybos nesklandumų, avarinių situacijų pramonėje, ypač mineralinės vatos gamyboje, kurią jubilias kuravo. Sunkumai, nesusieti su mokslo problemų sprendimu, ir nulėmė pasitraukimą iš instituto direktoriaus pavaduotojo pareigų.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, A. K. Skrinska pradėjo dirbti pedagoginį darbą Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) Šildymo ir vėdinimo katedroje dėstytoju valandininku. 1996 m. jam buvo suteiktas profesoriaus vardas, 1997 m. priimtas nuolatinai eiti profesoriaus pareigas minėtoje katedroje. 1998 m. išrinktas katedros vedėju – dirbo iki 2002 m.

Vadovavimo katedrai metu buvo iškovota doktorantūros studijų teisė energetikos ir termoinžinerijos mokslų kryptims, išplėtos galimybės doktorantams ir magistrams stažuotis bei studijuoti užsienio šalyse. Prof. V. Martinaičio pastangomis, padedant Alborgo universitetui (Danija) įkurtas

Darnios energetikos mokymo centras. Katedros kolegoms padedant buvo tobulinamos vėdinimo ir šilumos mainų mokomosios laboratorijos. Pastarajai 1998 m. buvo suteiktas akad. A. Žukausko vardas. 2000 m. rugsėjį buvo suorganizuota 4-oji tarptautinė konferencija „Enerģija pastatams“, kurios mokslinio komiteto nariu greta įžymių mokslininkų buvo ir katedros vedėjas prof. A. K. Skrinška.

Aktyviai vykdydamas mokslinę veiklą, prof. A. K. Skrinška 2000 m. užmezgė ryšius su Saulės energijos tyrimų centru (Ispanija), su kuriuo katedra bendradarbiavo net 3 metus. Katedros doktorantai turėjo galimybę šiame centre atlikti eksperimentinius tyrimus, kuriems ruošiantis ir kuriuos vykdant aktyviai dalyvavo ir profesorius. Jis dalyvavo ir minėto centro rengiamose tarptautinėse konferencijose, pristatydamas Lietuvos indėlį į šios krypties mokslinius tyrimus.

Prof. A. K. Skrinška mokslinius šilumos mainų, šiluminių įrenginių efektyvumo, efektyvaus energijos panaudojimo pasta-

tuose darbus yra paskelbęs daugelyje mokslinių konferencijų leidinių JAV, Vokietijoje, Švedijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Lenkijoje, Ispanijoje, žinoma, daugiausia Lietuvoje. Iš viso paskelbta per 115 mokslinių darbų.

Prof. A. K. Skrinška dirba Aplinkos inžinerijos fakulteto Tarybos pirmininku, Lietuvos energetikos instituto Tarybos nariu, yra daugelio doktorantūros komitetų, mokslo žurnalo „Enerģetika“ ir kitų redakcinių kolegijų narys. Vaisingai darbuojasi Visuotinės lietuvių enciklopedijos redaktorių taryboje.

VG TU Šildymo ir vėdinimo katedros, Lietuvos energetikos instituto bendruomenė ir žurnalo „Enerģetika“ redakcinė kolegija nuoširdžiausiai sveikina prof. habil. dr. **Alfonṣą Kazį Skrinšką** garbingos 75 metų sukakties proga, džiaugdamiesi nuveiktais darbais, jo tolerancija. Linki tvirtos sveikatos, visokeriopos sėkmės mokslo baruose, energijos ir gausios asmeninės laimės!

Redakcinė kolegija

Prof. habil. dr. Brunonui GAILIUŠIUI – 70

Netrukus sukaks 50 metų, kai prof. Brunonas Gailiušis darbuojasi Lietuvos energetikos institute. Čia dirbdamas sulaukė gražaus 70 metų jubiliejaus.

Brunonas Gailiušis gimė 1939 04 17 Adučiškyje, Švenčionių r. 1955 m. baigė Vilniaus 1-ąją vidurinę mokyklą, 1955–1960 m. studijavo Kauno politechnikos instituto (dabar Kauno technologijos universitetas) Hidrotechnikos fakultete ir įgijo inžinieriaus hidrotechniko specialybę.

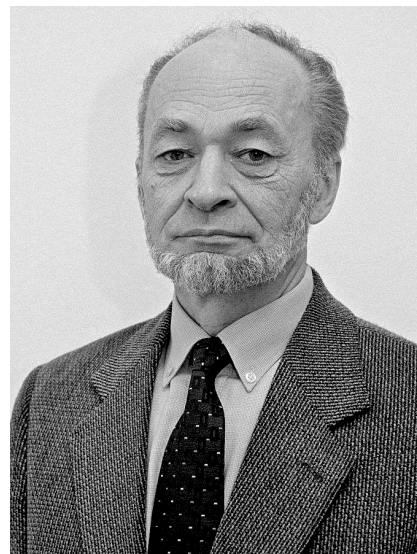
1963–1965 m. mokėsi instituto neakivaizdinėje aspirantūroje (hidraulika ir inžinerinė hidrologija) (vadovas prof. M. Lasinskas) ir 1965 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją „Lietuvos upių nuotėkio netolygumas ir reguliavimas“. 1989 m. Maskvos valstybinio M. Lomonosovo universiteto Geografijos fakulteto taryboje apgynė geografijos mokslų daktaro (dab. habil. dr.) disertaciją „Lietuvos mažųjų upių išteklių naudojimo ir apsaugos landšaftinis ir hidrologinis pagrindas“.

Nuo 1960 m. iki šiol dirba Lietuvos energetikos institute (anksčiau Lietuvos MA Fizikinių-techninių energetikos problemų institutas): 1960–1965 m. – jaunesnysis mokslo darbuotojas, 1965–1987 m. – vyresnysis mokslinis bendradarbis, nuo 1988 m. – vyriausiasis mokslo darbuotojas ir Hidrologijos laboratorijos vedėjas.

1992–2000 m. buvo instituto Mokslo tarybos pirmininkas, 1991–2008 m. – 5 doktorantų darbų vadovas, 24 doktorantūros komitetų narys.

Pedagoginė veikla – B. Gailiušis 1964–1983 m. Kauno technologijos universitete dėstė hidrauliką, 1991–1997 m. Vilniaus universiteto Kauno humanitariniame fakultete – ekologiją ir gamtosaugą bei aplinkos ekonomiką. 1992 m. Vilniaus universiteto Taryba suteikė docento vardą, 1994 m. – profesorius vardą.

Tyrimų objektai – Lietuvos upės, Baltijos jūra, jos priekrantė, Kuršių ir Kauno marios bei Drūkšių ežeras. Pagrindinės mokslinių tyrimų kryptys: hidrodinaminių, bangų, nešmenų procesų pokyčiai vandens telkiniuose eksploatuojant energetinius van-

dens transporto objektus (nusistovėjusi ir nenusistovėjusi tėkmė kanaluose, sedimentacija upėse, lagūnoje ir jūroje, bangų sklaida, taršos medžiagų sklaida, poveikio aplinkai vertinimas, vandens telkinių terminis režimas). Taip pat tiria Klaipėdos uosto plėtos sąlygas bei Kuršių marių vandens balansą. Dalyvavo vertinant naujų uosto krantinių statybos bei gilavimo poveikį Kuršių marių ekosistemai.

1993–1997 m. dalyvavo vykdant valstybės mokslo programą „Lietuvos ekologinis tvarumas“.

Brunonas Gailiušis yra monografijos „Lietuvos TSR upių kadastras“ (4 dalis. Nuotėkio reguliavimas, 1970) bendraautoris, monografijos „Lietuvos upių nuotėkio naudojimas“ (1986) autorius, 150 mokslinių straipsnių sausumos hidrologijos ir vandens ūkio klausimais autorius. 2001 m. (su J. Jablonskiu ir M. Kovalenkoviene) paskelbė monografiją „Lietuvos upės. Hidrografija ir nuotėkis“. 2002 m. Lietuvos mokslo premijų

komitetas Brunonui Gailiušui ir bendraautoriams už darbų ciklą „Lietuvos paviršiniai vandens išteklių, jų kaita ir naudojimas energetikai bei jūrų transportui (1980–2001 m.)“ suteikė Lietuvos mokslo premijos laureato vardą.

Narystė: Brunonas Gailiušis yra Šiaurės šalių hidrologų asociacijos narys, nuo 1995 m. mokslo žurnalo „Aplinkos tyrimai, inžinerija ir vadyba“ redakcinės kolegijos narys, nuo 2002 m. mokslo žurnalo „Energetika“ redakcinės kolegijos narys, taip pat Lietuvos MA Vandens problemų tarybos narys.

Hidroenergetikos laboratorijos darbuotojai ir visas Lietuvos energetikos instituto kolektyvas bei žurnalo „Energetika“ redakcinė kolegija nuoširdžiai sveikina prof. habil. dr. **Brunoną Gailiušį** jubiliejaus proga, linkėdami tvirtos sveikatos, visokeriopos sėkmės, kūrybinio džiaugsmo, energijos ir ryžto tęsiant mokslinius tyrimus.

Aldona TOMKEVIČIENĖ,
dr. Milda KOVALENKOVIENĖ
Lietuvos energetikos institutas

Mantas Marčiukaitis apgynė daktaro disertaciją

2009 m. balandžio 30 d. Kauno technologijos universiteto Energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties disertacijų gynimo tarybos posėdyje Lietuvos energetikos instituto Atsinaujinančių energijos šaltinių laboratorijos jaunesnysis mokslo darbuotojas **Mantas Marčiukaitis** apgynė daktaro disertaciją *Vėjo energijos tyrimai, modeliavimas ir prognozė* (Technologijos mokslai, energetika ir termoinžinerija (06 T)). Mokslinis darbo vadovas – prof. habil. dr. Petras Vaitiekūnas (Vilniaus Gedimino technikos universitetas). Mokslinis konsultantas – prof. habil. dr. Vladislovas Katinas (Lietuvos energetikos institutas).

M. Marčiukaitis gimė 1980 m. gegužės 30 d. Kaišiadoryse. 1998 m. baigė Kaišiadorių Algirdo Brazausko vidurinę mokyklą ir tais pačiais metais įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą. 2002 m. baigė studijas Gamtos mokslų fakultete ir įgijo fizikos bakalauro kvalifikacinį laipsnį, o dar po dvejų studijų metų – fizikos magistro kvalifikacinį laipsnį. Nuo 2004 m. rugsėjo dirba Lietuvos energetikos instituto Atsinaujinančių energijos šaltinių laboratorijoje. Dirbdamas Lietuvos energetikos institute M. Marčiukaitis pasirinko energetikos ir termoinžinerijos krypties studijas (vėjo energijos išteklių vertinimas, trumpalaikis vėjo greičio ir vėjo elektrinių (VE) galios kitimo prognozavimas ir kt.) ir 2004–2008 m. parengė daktaro disertaciją.

Energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties disertacijų gynimo tarybos pirmininkas – prof. habil. dr. Stasys Šinkūnas (Kauno technologijos universitetas). Tarybos nariai: prof. habil. dr. Benediktas Čėsna (Lietuvos energetikos institutas), doc. habil. dr. Algirdas Kaliačka (Lietuvos energetikos institutas), prof. dr. (HP) Ignas Stanislovas Šateikis (Lietuvos žemės ūkio universitetas), prof. dr. (HP) Gvidonas Labeckas (Lietuvos žemės ūkio universitetas). Oficialieji oponentai: prof. habil. dr. Alfonsas Kazys Skrinška (Vilniaus Gedimino technikos universitetas) ir prof. habil. dr. Povilas Poška (Lietuvos energetikos institutas).

Disertacinio darbo tikslas – nustatyti vėjo parametrų kitimo pajūryje dėsningumus bei patobulinti trumpalaikio vėjo greičio

ir vėjo elektrinių galios kitimo prognozavimo metodiką, patobulinti trumpalaikio vėjo greičio prognozių modelį VE parkams, nustatyti Lietuvos pajūrio vėjo energijos kaitos VE vėjaračio aukštyje dėsningumus.

Lietuvoje veikia 54 vėjo elektrinės, kurių bendra įrengtoji galia sudaro apie 68 MW. Lietuvoje statant vis daugiau VE, iškilus elektros tinklo balansavimo problemų dėl nuolatinių VE galios svyravimų, todėl vėjo greičio ir VE galios prognozė yra ypač svarbi, o ateityje prognozės reikšmė tik didės.

Praktinė darbo reikšmė. Tyrimo metu sudaryti skaitmeniniai reljefo ir žemės paviršiaus šiurkštumo žemėlapiai, kurie įgalina įvertinti vidutinio vėjo greičio ir vėjo energijos išteklių pasiskirstymą bei VE pagaminamos energijos kiekį numatant naujų VE parkų įrengimą Lietuvos pajūrio regione. Pasiūlytas kompleksinio VE parko vietinių sąlygų įvertinimo būdas, kurį yra tikslinga naudoti VE galios prognozavimo modeliuose siekiant sumažinti prognozių paklaidas. Naudojant HIRLAM modelio duomenis sudaryta vėjo greičio trumpalaikės prognozės metodika gali būti taikoma Lietuvos VE galios kitimo trumpalaikiam prognozavimui, kuris sudarytų sąlygas optimaliam Lietuvos EES darbo režimui, palengvintų VE integraciją į EES bei Lietuvos EES balansavimą.

Disertacijos tema paskelbti 4 moksliniai straipsniai leidiniuose, įrašytuose į Mokslinės informacijos instituto (ISI) pagrindinių leidinių sąrašą bei registruotuose kitose tarptautinėse mokslinės informacijos duomenų bazėse, taip pat 9 moksliniai straipsniai respublikinių bei tarptautinių konferencijų medžiagoje. Disertacijos tema perskaityti 9 pranešimai tarptautinėse, respublikinėse ir vietinėse konferencijose.

Atsinaujinančių energijos šaltinių laboratorijos darbuotojai ir žurnalo „Energetika“ redakcinė kolegija nuoširdžiai sveikina daktarą Mantą Marčiukaitį ir linki jam tolesnės kūrybinės sėkmės, naujų laimėjimų mokslinėje veikloje bei laimės asmeniniame gyvenime.

Dr. Juozas SAVICKAS
Lietuvos energetikos institutas